

Øyvind Harald Holm

Hvordan påvirker innvandrerbakgrunn tillit til folk flest?

En kvantitativ analyse om hvordan vi kan
forklare tillit

Bacheloroppgave i Sosiologi

Veileder: Ewa Morsund & Tor Anders Bye

Mai 2019

Hvordan påvirker innvandrerbakgrunn tillit til folk flest?

En kvantitativ analyse om hvordan vi kan forklare tillit

Navn: Øyvind Harald Holm

Kandidatnummer: 10039

SOS2900 Bacheloroppgave i sosiologi

Innholdsfortegnelse

1. Innledning	3-4
1.2 Tidligere forskning	4
2. Teori	4-9
2.1 Sztompka om tillit	5-8
2.1.1 Sammenheng mellom tillit og risiko	5-6
2.1.2 Tillitsskapende og tillitshemmende faktorer	6-7
2.1.3 Statussymboler som grunnlag for tillit	7-8
2.2 Sammenheng mellom deltakelse i sivilsamfunnet og grad av tillit	8-9
3. Metode	9-14
3.1 Datagrunnlag	10
3.2 Validitet og reliabilitet	10
3.3 Variabler i analysen	11-14
4. Analyse	14-17
4.1 Lineær regresjonsanalyse uten subøkonomi	15-16
4.2 Lineær regresjonsanalyse med subøkonomi	16-17
5. Diskusjon	17-22
5.1 Kulturelle forklaringer	18
5.2 Tillit som personlighetstrekk	19
5.3 Restriksjoner: vanskeligheter med å bli en del av det norske samfunn	19
5.4 Ulik klasses tilhørighet	20
5.5 Ulik grad av risiko i livet	20
5.6 Vanskeligheter med å knytte seg til sivilsamfunnet	20-21
5.7 Ujevnheter i alder og kjønn	21
5.8 Svakheter ved analysen	21-22
6. Konklusjon	22-23
7. Bibliografi	24-25
8. Appendix	26

1. Innledning

Dagens debattklima virker å bli hardere og kaldere, spesielt når temaer som innvandring og migrasjon diskuteres. Tall fra Integrerings- og mangfolddirektoratet (IMDi) fra 2017 viser at det er en høyere andel nyhetssaker med problemperspektiv om innvandring i dag. Andelen av disse nyhetssakene som er politiske øker også (Integrerings- og mangfolddirektoratet 2018). Denne oppgaven diskuterer temaene tillit og innvandring. Det kan virke som fokus ofte ligger på nordmenns tillit til de som innvandrer til vårt land, men denne oppgaven fokuserer på det motsatte; hvor stor tillit har mennesker i med innvandrerbakgrunn til folk generelt, i et land der de er en minoritet og ofte kan bli møtt med skepsis? Hvordan kan vi forklare tillitsnivået?

Tillit vil i denne oppgaven som begrep referere til en generell form for tillit; i hvor stor grad mener vi at gjennomsnittsmennesket, «mannen i gata», er til å stole på. Tillit må derfor ikke blandes med tillit til institusjoner, politiske system eller spesielle yrkesgrupper. Tillit vil bli gjort rede for i teorikapittelet, mens begrepet operasjonaliseres i metodedelen.

Statistisk Sentralbyrå presenterer tall fra 2016 som viser at nesten fire ganger så mange innvandrere som resten av befolkningen har lav tillit til sine medmennesker (Statistisk Sentralbyrå 2019). Samtidig vet vi at det er vanskeligere for innvandrere komme seg inn i arbeidsmarkedet (Aamodt 2018). Min foreløpige antagelse er at like mennesker har større tillit til hverandre, enten homogeniteten gjelder språk, utseende, klesstil, væremåte eller yrke. Majoriteten i Norge er etnisk norske med norskfødte foreldre. Altså vil man ha størst tillit til de rundt seg om man er i denne kategorien. Mennesker med innvandrerbakgrunn vil møte flere som ikke tilhører deres kategori, og dermed føle mindre tillit.

En del av denne antagelsen er at sammenhengen er trinnvis, der utenlandsfødte med én norskfødt forelder har mindre tillit enn etnisk norske, men mer tillit enn innvandrere. Dette er fordi denne mellomkategorien kan antas å ha større tilknytning til etnisk norske enn innvandrere, med en etnisk norsk forelder.

Disse betraktningene fører til følgende hovedhypotese: «*Etnisk norske mennesker med norskfødte foreldre stoler mer på andre enn personer med innvandrerbakgrunn*». Videre er følgende underhypotese med som en del av oppgaven: «*Tilliten til andre følger stegvis utfra hvilken innvandrerkategori man er i.*»

Oppgaven vil starte med denne innledningen, der tidligere forskning på temaet blir presentert til slutt. Teori som er relevant for problemstillingen legges så frem, før metoden bak analysen

gjøres rede for. Denne oppgaven har et kvantitativt forskningsdesign, datasettet og variablene vil presenteres i metodekapittelet, i tillegg vil det sies noe om kravene for validitet og reliabilitet. I analysekapittelet vil jeg analysere datamaterialet mitt, og videre vil resultatene diskuteres opp mot teori i diskusjonskapittelet. Her vurderes hypotesen, og mulige forklaringer på resultatene drøftes. Til slutt vil jeg konkludere i den grad det er mulig og se om hypotesen og underhypotesen kan beholdes eller om de må forkastes.

1.1 Tidligere forskning

Saltkjel og Malmberg-Heimonen (2014) ser på hvordan sosioøkonomiske indikatorer kan knyttes til sosial tillit og sivil deltakelse. Artikkelforfatterne finner at utdanningsnivå, subjektiv opplevelse av fattigdom og problemer i oppveksten har en signifikant sammenheng med sosial tillit. De med høyere utdanning har høyere grad av tillit og de som oppfatter seg selv som fattige har mindre tillit. Det samme gjelder de som har opplevd noen form for problemer i oppveksten, som mobbing, skoleproblemer eller foreldre med rusmisbruk. Samtidig vises det at migranter er mindre tillitsfulle enn ikke-migranter, denne sammenhengen svekkes noe når de sosioøkonomiske indikatorene legges til i regresjonen (2014: 129). Dette gir oss en pekepinn på faktorer som kan virke inn, og er et viktig innspill til hvilke variabler som bør være med i analysen.

Gereke, Schaub og Baldassarri (2018) måler tillit gjennom et handlingseksperiment i Tyskland, der en situasjon konstrueres slik at man kan måle grad av tillit hos forsøkspersonene. Her finner man lavere grad av tillit hos innvandrere enn hos ikke-innvandrere. Men artikkelen viser også at det er en positiv sammenheng mellom inntekt og tillit, og en negativ sammenheng mellom husholdsfattigdom og tillit. Etter å ha kontrollert for inntekt og husholdningsfattigdom finner ikke Gereke, Schaub og Baldassarri noen sammenheng mellom migranter og ikke-migranter i grad av tillit (Gereke, Schaub & Baldassarri 2018). Dette viser dermed at en sammenheng mellom innvanderbakgrunn og tillit ikke nødvendigvis forklares av det å være innvandrer i seg selv, men heller typiske faktorer som følger med, som inntektsnivå.

2. Teori

I teoridelen presenteres tillitsbegrepet innledningsvis, gjennom Sztompka. Slik får man en forståelse av hva begrepet innebærer, før sammenhengen med risiko trekkes frem, der Becks teori om risikosamfunnet forklares. Videre vises Sztompkas teori om hva som kan påvirke hvorvidt vi er tillitsfulle eller ikke. Goffmans teori om sosiale symboler dras inn her, som kan

brukes til å forstå tillit mellom mennesker og grupper. I siste del av teorien greies det ut om Putnams teori om sivilsamfunnet og kollektiv svekkelse, som gir innsikt i hva som kan bygge tillitsfulle mennesker, og hva som hindrer tillit i et samfunn.

2.1 Sztompka om tillit

Piotr Sztompka er en polsk sosiolog som har forsket på tillit, han ser på hvordan tillit fungerer og hvilke typer tillit som finnes. Hans teori er en inngangsport til å forstå tillitsbegrepet, dette hjelper med å forstå hva som påvirker tillit og dermed hvordan man skal tolke resultatet av min analyse (Sztompka 1999).

Sztompka (1999: 18) viser hvordan all menneskelig handling er *fremtidsrettet*, vår innsats er rettet mot noe som skal skje. Enten så skjer det vi vil, eller så skjer det vi ikke vil. Uansett er det en uvisshet og et tidsrom fra vår handling til resultatet av vår handling blir synlig for oss og våre omgivelser. Vi kan ikke vite alle effektene av vår handling, men vi kan prøve å predikere. Noen ganger kan vi være praktisk talt sikre på at noe vil skje, som at solen vil stå opp om morgenen, tillit blir her overflødig. Sztompka påpeker at tillit er noe vi gir *mennesker*, i mange situasjoner i livet kan vi umulig vite hva andre vil gjøre, vi vet for eksempel aldri om bilene vi møter på veien har fulle sjåførere. Når vi møter så mange vilkårligheter i livet blir tillit en avgjørende ressurs (Sztompka 1999: 20).

Det finnes situasjoner der vi som sosiale aktører har mer eller mindre total kontroll. Tillit blir relevant når kontrollen minskes, i situasjoner der kontrollen nærmer seg null gjøres vi totalt avhengige av vår tillit. Uavhengig av situasjon og vår evne til å kontrollere den, er tillit knyttet til noe utenfor oss selv som ikke kan predikeres (Sztompka 1999: 21). Tillit består av to hovedkomponenter; *tro* og *forpliktelse*. Tro kan sammenlignes med en teori, vi tror vi vet hva som kommer til å skje, vi handler som om at fremtiden skulle være helt sikker og forutsigbar. Samtidig må vi forplikte oss til dette, vi må handle som om vi er sikre på at vår teori stemmer. Sztompka viser på denne måten hvordan vi løper en risiko hver gang vi bruker tillit (Sztompka 1999: 25).

2.1.1 Sammenheng mellom tillit og risiko

Sztompka (1999: 30) argumenterer for at hver gang vi gir noen tillit, følger det alltid med en risiko. Risiko er fremtidsrettet og krever en forpliktelse fra agenten, vi velger å utsette oss for den. Den kan være både naturskapt og menneskeskapt, og den innebærer en uvisshet rundt om noe uønsket, og utenfor vår kontroll, vil inntreffe.

Sztompkas kobling mellom risiko og tillit kan ytterligere undersøkes gjennom Ulrich Becks begrep risikosamfunnet, risiko kan kunne brukes til å forklare tillitsforskjeller. Beck (2005: 648) argumenterer for at verden beveger seg inn i en fase der risikoen som truer oss i mindre grad lar seg kontrollere, vi beveger oss inn i et risikosamfunn. Altså beveger vi oss bort fra Sztompkas tanke om at risiko alltid er noe vi velger å utsette oss for. Risikoer blir mer globale og er i større grad menneskeskapte. Det er vanskelig å avgjøre hvem som er ansvarlige når noe går galt, risikoen skapes ofte kollektivt som et resultat av mange individers handlinger. Beck argumenterer for at sentrale risikoer i dag er knyttet til miljø- og klimaproblematikk, som rammer en hel verden, finanskriser, som ofte innvirker på større landområder, og terroristnettverk, som i større grad opererer i mer utsprede, men avgrensede områder (Beck 2005: 649).

Disse risikoene er globale, men rammer ikke alle i like stor grad, dette preges av historiske og politiske mønstre: Ofte rammes områder i den såkalte periferien av samfunnet og verden av handlinger gjort i sentrum. Under en finanskriser kan slike områder også rammes av økonomisk depresjon uten at sentrum oppfatter det som en krise. Samtidig er områder i periferien ofte mer utsatt for terrorisme og de er i mindre grad i stand til å beskytte seg mot klimakriser (Beck 2005: 649). Dette kan kobles sammen opprinnelseslandene til innvandrere, man kan anta at mange innvandrere kommer fra den såkalte periferien.

Beck mener også at risikosamfunnet fordeler risiko på en måte som rammer sosiale klasser ulikt. Risiko akkumulerer seg på bunnen, hos de som har minst. De rike kan «kjøpe» seg fri fra risiko, mens de fattige har større risiko for både å bli arbeidsledige, utsatt for stress og påvirket av forurensning. Utdanning gir tilgang til kunnskap som gjør at man kan unngå risiko, mens penger gjør det mulig å flytte til mindre risikofylte steder (Beck 1992: 35)

2.1.2 Tillitsskapende og tillitshemmende faktorer

I følge Sztompka finnes det flere typer tillit, fra tillit til de nærmeste man har i livet, til mer abstrakt tillit, tillit til sosial objekter. Vi kan ha tillit til sosiale kategorier, som kjønn, alder, religion eller etnisitet, her er ofte fordommene våre avgjørende (Sztompka 1999: 42). Tillitskultur er et sentralt begrep hos Sztompka, dette kan beskrives som et sett med regler og normer for tillit og tillitsfullhet mellom mennesker i et samfunn. Denne kulturen er et resultat av historien; tillit forsterkes av at den jevnlig blir møtt med et positivt resultat, og omvendt. Denne tilliten kan være partikulær; hvis man for eksempel gjennom erfaring ser at det er høy sannsynlighet for å få tilbake bortlånte ting, vil man se flere slike handlinger (Sztompka 1999:

99). Her kan man tenke seg en forskjell i kulturen mellom innvandrere og andre, der denne typen generelle, tillitsfulle handlinger muligens oftere gir positivt resultat i Norge.

Tillit kan også forstås som et personlig trekk ved et menneske, at de som er sosialisert suksessfullt i varme, omsorgsfulle og friske familier utvikler en fundamental tillitsfullhet. Dette kan ytterligere forsterkes gjennom livet ved å få tillit gjengjeldt. Denne tilliten kan være vendt mot spesielle grupper mennesker, eller alle (Sztompka 1999: 66). Saltkjel og Malmberg-Heimonen (2014) viste hvordan å ha problemer i oppveksten hadde en negativ sammenheng med tillit, denne tillitsmangelen kan altså være et personlighetstrekk som resultat av en vanskelig oppvekst.

2.1.3 Statussymboler som grunnlag for tillit

Sztompka (1999: 70) nevner rykte, opptreden og utseende som tre sentrale kriterier når vi vurderer om vi skal gi noen vår tillit. Her vil jeg sette søkelys på utseende, som jeg anser å passe best med den typen tillit min oppgave undersøker. Utseende går ut på hvordan en person ser ut og oppfører seg, her er kroppsspråk, klesstil, smil og hår avgjørende faktorer for om vi får tillit til en person (Sztompka 1999: 79). I denne vurderingen av hvem vi skal gi vår tillit kan sosial status spille inn. Erving Goffmans (1951: 294) teori om statussymboler kan gi innsikt i hvordan dette fungerer. Statussymboler er symboler vi bruker for å vise vår status, vår plassering i de sosiale hierarkiet. Disse symbolene deler inn den sosiale verdenen, slik at mennesker i samme kategori kan skape solidaritet mellom seg, mens de i ulike kategorier kan distansere seg fra hverandre og skape fiendtlighet. Goffman (1951: 296) nevner klassesymboler, statussymboler som markerer hvilken klasse vi er fra. Klasseposisjon er et komplekst mål, som refererer til en rekke sosiale indikatorer. Det kommer derfor ikke nødvendigvis klart frem hvilken klasse vi hører til; vi må avveie ulike symboler og vurdere hva summen av de utgjør. For å hindre at statussymbolene brukes av mennesker som ikke har den statusen statussymbolet representerer har man restriksjonsmekanismer. Disse restriksjonene begrenser mulighetene for at man tolker noen sin status feil (Goffman 1951: 297).

Jeg skal nevne to restriksjoner, som kan tenkes å være begrensende på innvandrere, som gjør at de ikke kommer inn i grupper eller klasser. Den første er sosialiseringsrestriksjoner. Noen symboler markerer tilhørighet til en klasse eller gruppe gjennom uformell interaksjon, handlinger som skal vise at man hører hjemme i gruppen og gjør at man blir likt. Disse symbolene kan være klær, bevegelser, dialekt, vokabular, etikette eller gester, de kan anses som å utgjøre vår sosiale stil. Symbolene virker sammen på en slik måte at det er vanskelig å skille

de fra hverandre; vi blir imponert av totalen. Siden det vanskelig å oppdage symbolene er de restriktive. Samtidig imponeres vi hvis disse symbolene utføres naturlig og ubevisst, vi oppdager fort hvis noen later som og tenker for mye på reaksjonene fra omgivelsene. Dette er en restriksjon for de utenfor gruppen eller klassen. Noen symboler kan også være skjulte for de utenfor klassen, kun de innenfor klassen forstår symbolet og at det er et symbol i det hele tatt (Goffman 1951: 300). Her kan det tenkes at innvandrere har vanskelig for å komme inn i det «norske», symboler på det å være norsk kan være utilgjengelige for dem

Den andre restriksjonsmekanismen jeg skal nevne kort er kultiveringsrestriksjoner. Ulike klasser har fritidsaktiviteter som sees på som et symbol å dyrke, å spille golf er et godt eksempel på et symbol for høyere klasser. Disse aktivitetene krever tid og ressurser, som ekskluderer mange. I tillegg trenger man ofte lang, sammenhengende tid med konsentrasjon uten forstyrrelser, som også er en restriksjon for mange (Goffman 1951: 301).

2.2 Sammenheng mellom deltakelse i sivilsamfunnet og grad av tillit

Robert Putnam (1995: 65) argumenterer for at det amerikanske sivilsamfunnet er *svekket*, at nasjonen går gjennom det han beskriver som en kollektiv svekkelse. Med sivilsamfunnet menes interaksjonen, institusjonene og det sosiale samarbeidet som utgjør det offentlige liv, utenfor den økonomiske og statlige sfæren (Gotham 2015: 98). Putnam (1995: 66) mener at et styrket sivilsamfunn gir økt sosial kapital. Sosial kapital viser til noen kvaliteter ved den sosiale organiseringen, slik som nettverk, normer og sosial tillit som muliggjør koordinering og samarbeid, som gir alle involverte fordeler. Livet er enklere der man har en stor andel av sosial kapital. Der man har høy sosial kapital ser man også høyere sosial tillit. Putnam argumenterer for at sivilsamfunnet, og dermed den sosiale tilliten, er svekket i USA. Færre stemmer ved valg, deltar i politiske organisasjoner, er aktive i kirkesamfunn, er aktive i fagforeninger og er aktive i frivillige organisasjoner. Totalsummen er nedadgående; Sosial kapital i form av organisasjonsdeltakelse har blitt mye mindre i USA (Putnam 1995: 69).

Putnam legger vekt på flere grunner for USAs kollektive svekkelse. En forklaring er forandring i lokal demografi, der lokale småbutikker og bedrifter blir erstattet med store supermarked og multinasjonale bedrifter. De fysiske forutsetningene for organisasjonsdeltakelse og å møte andre i nabolaget er forandret og minket gjennom disse forandringene, der internett også har tatt over en del lokale oppgaver. Putnam nevner i tillegg annen teknologi som sentralt, med hovedvekt på TV-en og muligheten til å bli underholdt i eget hjem. Vi kan håndplukke etter våre individuelle interesser hvordan vi vil underholdes, de mer primitive

underholdningsalternativene i lokale fellesskap nedprioriteres (Putnam 1995: 73). Her er det viktig å påpeke at det har skjedd en enorm utvikling i teknologi siden Putnam skrev teksten i 1995, med enda større muligheter for individualisert underholdning i eget hjem. Smarttelefoner gjør et bredt spekter av underholdning tilgjengelig for de fleste, samtidig som sosiale medier gjør det mulig å inngå i sosial interaksjon uten å fysisk være med den man interagerer med. Teknologien spiller altså en mye større rolle i våre liv i dag, og kan mulig påvirke vår deltagelse i sivilsamfunnet.

Denne artikkelen viser altså noen utviklingstrekk i USA frem til 25 år siden. Mitt prosjekt handler om Norge, sånn sett kan ikke Putnam brukes til mer enn å forstå mulige mekanismer bak en svekket tillit, Norges situasjon er ikke nødvendigvis lik USA sin. Tall fra 2017 viser at de som er mellom 35-49 år er mest frivillige i Norge, mens høyere utdannede deltar mer i frivillig arbeid. Også de med høyere inntekt er oftere aktive i frivillig arbeid (Fladmoe, Sivesind & Arnesen 2018: 36). Tallene viser dog ingen tegn på noen kollektiv svekkelse i Norge, andelen som deltar i frivillig arbeid er derimot på sitt høyeste siden målingene startet i 1998 (Fladmoe et al. 2018: 35) Tallene sier allikevel noe om hvem som deltar mest frivillig arbeid, og sier dermed noe om hvem vi kan forvente har høyest sosial kapital og tillit.

3. Metode

I metoddelen blir datagrunnlaget gjort rede for, før jeg sier noe om validitet og reliabilitet for oppgaven. Variablene som er brukt i analysen vil forklares og begrunnes, samtidig som de vil problematiseres, slik at eventuelle feilkilder kan avdekkes. På denne måten blir resultatet av analysen enklere å forstå.

Jeg ønsker å finne ut om innvandrere i snitt har lavere tillit til folk flest enn det etnisk norske har. For å besvare dette trenger jeg et stort utvalg respondenter og et stort tallmateriale, som peker klart mot et kvantitativt forskningsopplegg (Ringdal 2013: 24). På bakgrunn av dette mener jeg at oppgaven besvares best med et forskningsdesign som er kvantitativt, med en lineær regresjonsanalyse som grunnlag for analysen. Lineær regresjonsanalyse er en statistisk teknikk som modellerer sammenhengen mellom variabler (Montgomery, Peck & Vining 2012: 1). I regresjonen vil tillit være den avhengige variabelen, slik at vi kan se på hva som påvirker tillit, og om innvandringsstatus er en av disse påvirkningsfaktorene. Oppgaven vil si om tillit blir påvirket av innvandringsbakgrunn, og teorien belyser hvordan vi kan forklare dette.

3.1 Datagrunnlag

Levekårsundersøkelsen EU-SILC er en årlig undersøkelse med søkelys på levekår. Utvalget er landsrepresentativt for de som var fylt 16 år innen 31. Desember 2016. Spørreundersøkelsen ble gjennomført over internett fra januar til juni 2017. Utvalget var på 11 519, hvor 6 179 svarte, som gir en svarprosent på 53,6 % (Statistisk Sentralbyrå 2018). Dette kan være et problem, da de som ikke svarte på undersøkelsen kan dele enkelte trekk eller egenskaper som gjør at resultatet av analysen blir annerledes. Utvalget kan på denne måten bli skjevt, slik at enkelte grupper blir overrepresenterte og andre blir underrepresenterte. Svarer bare de høyest utdannede innvandrerne for eksempel mister man en viktig gruppe, som kan påvirke resultatet.

De data som er benyttet her er hentet fra «Levekårsundersøkelsen EU-SILC 2017». Data er innsamlet av Statistisk sentralbyrå og er tilrettelagt og stilt til disposisjon i anonymisert form av Norsk senter for forskningsdata AS (NSD). Verken Statistisk sentralbyrå eller NSD er ansvarlige for analysen av dataene eller de tolkninger som jeg presenterer i denne oppgaven.

3.2 Validitet og reliabilitet

Validitet og reliabilitet hjelper oss med å vurdere kvaliteten på våre resultater. Med reliabilitet ser vi på om flere målinger gir samme resultat. Validitet er et mål på om det vi måler er det vi faktisk vil måle (Ringdal 2013: 96).

Reliabilitet måler de tilfeldige målefeilene som kan påvirke resultatet. Allmenn kildekritikk og retest er sentrale vurderingskriterier for å vurdere reliabilitet. Retest innebærer å utføre samme test på nytt, for min del blir dette vanskelig siden jeg ikke har tilgang til respondentene; jeg har ikke mulighet til å gjennomføre en retest. Kildekritikk innebærer å vurdere hvordan dataene ble til og hvordan spørsmålene er stilt, spørsmålene kan være formulert på en måte som gjør at de kan misforstås og ikke måler det vi vil måle (Ringdal 2013: 97).

Validitet vurderer om vi måler det vi vil måle, om variablene samsvarer med begrepet de sies å måle. Det finnes flere forskjellige måter å vurdere validitet på. Med umiddelbar validitet vurderer vi om spørsmålet innebærer alt vi legger i begrepet. Måler spørsmålet om tillit virkelig mellommenneskelig tillit? Et begrep vil som regel inneholde mer enn det vi er i stand til å måle gjennom et spørsmål. Innholdsvaliditet vurderer hvorvidt operasjonaliseringen av begrepet, som reduserer innholdet i begrepet, stemmer overens med det spørsmålet måler. Her må man som forsker velge hvilke sider av begrepet som er mest sentrale for sitt forskningsopplegg (Ringdal 2013: 98).

3.3 Variabler i analysen

Min avhengige variabel i analysen er *mellommenneskelig tillit*. Dette måles gjennom dette spørsmålet i undersøkelsen; «Vil du stort sett si at folk flest er til å stole på, eller at en ikke kan være for forsiktig når en har med andre å gjøre? Oppgi svaret på en skala fra 0-10, der 0 betyr at en ikke kan være for forsiktig, mens 10 betyr at folk flest er til å stole på.» Variabelen heter Soskap1 og er kontinuerlig, den har ikke blitt omkodet i min analyse (Statistisk Sentralbyrå 2018). Jeg mener spørsmålet måler den tilliten jeg vil måle på en god måte. Det er stilt på en generell måte, med formuleringen «folk flest». Men svaret kan tenkes å farges av nylige opplevelser hos respondentene, hvis man for eksempel har fått sin tillit misbrukt. En retest kunne gitt andre resultat. Noen annet å ta høyde for er språklige misforståelser, som at noen innvandrere muligens ikke fullt ut forstår uttrykket «folk flest».

Mine uavhengige variabler i analysen er: *innvandringskategori*, *alder*, *kjønn*, *utdanningsnivå*, *inntekt* og *bostedsstørrelse*. Variabelen *innvandringskategori*, er basert på spørsmål om hvilken innvandringskategori man er i. Følgende alternativer er mulig å svare; A) Født i Norge med to norskfødte foreldre, B) Innvandrer, C) Norskfødt med innvandrerforeldre, E) Utenlandsfødt med en norskfødt forelder, F) Norskfødt med en utenlandsfødt forelder og G) Utenlandsfødt med to norskfødte foreldre. Kategoriene jeg benytter meg av er A, B og E. E brukes som mellomkategori fordi E har flere respondenter enn C, F og G. Hypotesen er at man finner lavere tillit blant innvandrere (B) enn etnisk norske med norskfødte foreldre (A), og at utenlandsfødt med en norskfødt forelder (E) vil befinne seg imellom de to førstnevnte kategoriene. I datasettet kodes kategori A til 0, kategori E til 1 og kategori B til 2. Denne variabelen dummykodes og hver dummyvariabel får nytt navn, kategori A=1 blir norsk, kategori E=1 blir norskeforelder, og kategori B=1 blir innvandrer. I analysen er variabelen norsk referansekategori.

Innvandringskategori	N	Frekvens	Kumulativ frekvens
Norsk (A=1)	5285	87.41 %	87.41 %
Norskeforelder (E=1)	249	4.12 %	91.53 %
Innvandrer (B=1)	512	8.47 %	100.00 %
Totalt	6046	100.00 %	

Alder er med som variabel fordi tillit kan tenkes å være *generasjonsbasert*, at vår tillit er påvirket av hvilken generasjon vi er fra eller hvilken tidsperiode vi vokste opp. Samtidig kan det finnes en variasjon i tillit etter hvert som man blir eldre, i den forstand at ulike aldersgrupper

har ulike nivå av tillit til andre. Alder være med på å forklare en eventuell innvandrervariasjon, tall fra IMDI (2019) viser at innvandrerbefolkningen er yngre enn resten av befolkningen. *Aldersvariabelen*, *Alder_1*, er kontinuerlig og trenger ikke omkodes i seg selv. Jeg lager allikevel en *alder2* variabel, som består av $alder_1 * alder_1$. Dette er for å se om alder har en kurvelineær sammenheng med tillit.

Kjønn er med som variabel fordi vårt kjønn kan ha noe å si for hvordan vi blir møtt av andre, noe som også kan tenkes å påvirke vår tillit til andre. *Kjønn* er en dikotom variabel, men jeg omkoder denne slik at kvinne får verdien 0 og mann får verdien 1, variabelen får navnet *mann*.

Utdanning kan påvirke vår tillit, som vist gjennom Becks risikosamfunn vet vi at det kan ha konsekvenser for vår omgang med risiko i hverdagen. Tall fra SSB viser at innvandrere har langt lavere andel som starter i høyere utdanning og færre som fullfører videregående opplæring. Samtidig er det flere kvinner som studerer høyere utdanning, uansett bakgrunn. Det er viktig å påpeke at innvandrere som gruppe er veldig mangfoldig, arbeidsinnvandrere drar opp snittet, mens flyktninger drar ned snittet (Statistisk Sentralbyrå 2017). Som gruppe er faktisk innvandrere høyere utdannet enn resten av befolkningen, mye av dette skyldes at innvandrere er yngre enn snittet, unge er høyere utdannet (Statistisk Sentralbyrå 2018). Alt i alt mener jeg det er nødvendig å se på utdanning siden innvandrere ikke er likt representert som resten av befolkningen, og innvandrerne er underrepresentert blant de som er under utdanning i dag.

Utdanning	N	Frekvens	Kumulativ frekvens
Grunnskole (1=1)	1205	19.81 %	19.81 %
Kortvideregående (2=1)	733	12.05 %	31.85 %
Langvideregående (3=1)	1723	28.32 %	60,17 %
Høyereutdanning (4=1)	2358	38.76 %	98.93 %
Forskernivå (5=1)	65	1.07 %	100.00 %
Totalt	6084	100.00 %	

Under spørsmålet om høyeste fullførte utdanningsnivå har man følgende alternativer; 0. Ingen utdanning eller på førskolenivå, 1. barneskolenivå (1-7), 2. ungdomsskolenivå (8-10), 3. videregående grunnutdanning (11-12), 4. videregående avsluttende utdanning (13+), 5. påbygging til videregående utdanning (14+), 6. universitet/høgskole 1 (14-17), 7.

universitet/høgskole 2 (18-19), 8. forskernivå (20+) 9. uoppgitt utdanning (Statistisk Sentralbyrå 2018: 469). Her omkodes 0, 1 og 2 og får verdien 1, 3 får verdien 2, 4 og 5 får verdien 3, 6 og 7 får verdien 4, og 8 får verdien 5. 9 fjernes, det er heller ingen som har svart dette alternativet. Variabelen dummykodes, der utdanningsnivåene får henholdsvis navnene *grunnskole*, *kortvideregående*, *langvideregående*, *høyereutdanning* og *forskernivå*. I analysen brukes grunnskole som referansekategori.

Inntekt og innvandrerstatus er også noe vi vet har en sammenheng, innvandrere har på generell basis lavere lønn enn resten av befolkningen (Statistisk Sentralbyrå 2017). Siden undersøkelsen ikke spør direkte etter inntekt, må et annet spørsmål brukes, som måler den subjektive følelsen av hvor god råd man har. Hvem som mener de har dårlig råd samsvarer ikke nødvendigvis med inntektsnivå. Noen med lik inntekt kan ha helt forskjellig oppfattelse av hvor god råd de har, dette er et validitetsproblem som er viktig å ha med seg i analysen. Samtidig er kanskje den subjektive oppfattelsen like viktig som et objektivt inntektsmål, da den opplevde virkeligheten for personen kan tenkes å påvirke tillit. Spørsmålet er stilt sånn; «Hvis enpersonshusholdning: tenk på din samlede inntekt. Hvis flerpersonehusholdning: tenk på den samlede inntekten til alle i husholdningen. Hvor lett eller vanskelig er det for [deg/dere] 'å få endene til å møtes' med denne inntekten? er det... 1. Svært vanskelig 2. Vanskelig 3. Forholdsvis vanskelig 4. Forholdsvis lett 5. Lett 6. Svært lett». Her fjernes missing og variabelen kalles *subøkonomi*, der jo høyere tall representerer at man synes det er lettere å få endene til å møtes.

Den siste variabelen er størrelse på stedet man er fra. Hvor vi bor kan påvirke hvilke erfaringer vi gjør oss og hvilke opplevelser vi har i vår hverdag, det er for eksempel flest aktive i organisasjoner i kommuner med lavt innbyggertall (Folkestad & Mjelde 2016: 46). Bosetningsmønsteret for innvandrere er ikke nødvendigvis det samme som for resten av befolkningen. Først stilles det spørsmål om man er fra et tettsted eller ikke, videre spørres det om størrelsen på tettstedet. Alternativene er; 11. <=199 bosatte (ikke tettsted) 12. Tettsted med 200 - 499 bosatte 13. Tettsted med 500 - 999 bosatte 14. Tettsted med 1 000 - 1 999 bosatte 15. Tettsted med 2 000 - 19 999 bosatte 16. Tettsted med 20 000 - 99 999 bosatte 17. Tettsted med 100 000 eller flere bosatte. I kategori 11 plasseres de som har svart at de ikke bor i et tettsted. I denne kategorien kan respondentene tolke det som at man bor i et større sted enn et tettsted, og at man bor i et mindre sted enn et tettsted. Dermed blir gruppen fjernet fra analysen. Resten av alternativene er veldig sprikende, 12., 13. og 14. kodes derfor ut av analysen, 15. omkodes til 0, og 16. omkodes til 1, og 17. omkodes til 2. Variabelen dummykodes, der 0=1 heter småby, 1=1 heter by og 2=1 heter storby.

Bostedsvariabelen ble kodet på flere andre måter, blant annet ved at kategoriene med høyere befolkningstall ble fjernet. Den kodingen jeg endte opp med er den som ikke ga noe negativt utslag på r-square, de andre svekket regresjonens forklaringskraft og hadde ingen signifikant p-verdi.

Sted	N	Frekvens	Kumulativ frekvens
Småby	1360	30.73 %	30.73 %
By	815	18.42 %	49.15 %
Storby	2250	50.85 %	100.00 %
Totalt	4425	100.00 %	

4. Analyse

I analysen av oppgaven vil to lineære regresjonsmodeller presenteres, som jeg mener er sentrale for å belyse hypotesen. Den ene regresjonsmodellen har subøkonomi inkludert i modellen, mens den andre modellen er uten subøkonomi, dette er den eneste forskjellen på de to modellene. Grunnen til at disse modellene presenteres er fordi subøkonomi har en stor innvirkning på modellenes forklaringskraft og innvandrervariabelens verdi.

Innledningsvis i analysearbeidet la jeg stegvis på uavhengige kontrollvariabler i den lineære regresjonen. Norskforelder har ingen signifikant p-verdi i noen av regresjonene. Innvandrer hadde en negativ sammenheng med tillit, med en p-verdi som lå på 0,000 i alle regresjonene. 0,05 er den kritiske verdien for p-verdien, får vi et resultat under dette har vi under 5% sjanse for at det ikke finnes noen sammenheng (Ringdal 2013: 336). Sammenhengen mellom innvandrer og tillit er altså i disse regresjonene statistisk signifikante. P-verdien til innvandrer-kategorien forandrer seg dog når man legger til subøkonomi i regresjonen, variabelen som måler respondentenes subjektive oppfatning av hvor lett det er å få endene til å møtes økonomisk.

Konfidensintervall er også med i analysen, som et mål på signifikansen til resultatet. Den sanne verdien vil med 95 % sikkerhet befinne seg innenfor dette intervallet (Ringdal 2013: 372). Hvis 0 ikke er i dette intervallet kan vi altså med 95 % sikkerhet si at sammenhengen er signifikant, fordi da er sannsynligvis variabelens reelle b-koeffisient ikke lik 0.

Det er verdt å nevne at regresjoner med $alder_2$ ble prøvd i analysearbeidet, men det ga ingen sammenheng og påvirket modellene slik at $alder_1$ ikke ble signifikant. Derfor er $alder_2$ fjernet fra de to regresjonene, slik at effekten av $alder_1$ kommer frem.

4.1: Modell 1: Lineær regresjonsanalyse uten subøkonomi

Variabel	B-koeffisient	P-verdi	Konfidensintervall	
Norsk (ref.kategori)	0			
Norskforelder	0.034	0.805	-0.233	0.300
Innvandrer	-0.496	0.000	-0.704	-0.288
Mann	-0.222	0.000	-0.337	-0.107
Alder_1	0.013	0.000	0.095	0.162
Småby (ref.kategori)	0			
By	0.043	0.608	-0.122	0.209
Storby	0.068	0.306	-0.063	0.200
Grunnskole (ref.kategori)	0			
Kortvideregående	0.044	0.711	-0.190	0.278
Langvideregående	0.318	0.000	0.143	0.493
Høyereutdanning	0.804	0.000	0.643	0.965
Forskernivå	1.081	0.000	0.571	1.590
Konstantledd	6.373		6.148	6.598
R-square	0.0550			

Modell 1: Lineær regresjonsanalyse uten subøkonomi

Modell 1 viser at innvandrer har en p-verdi på 0.000 og en b-koeffisient på -0.496. Man kan altså forvente at det å være innvandrer har en negativ effekt på tillit. Dette vil påvirkes med i snitt minus 0.5 på skalaen fra null til ti, i forhold til kategorien norsk, som er referansekategori. Konfidensintervallet viser at den ekte verdien med 95 prosents sikkerhet ligger mellom -0.704 og -0.288.

Videre viser modellen at det å være mann har en negativ effekt på tillit (-0.222), og tillit øker i snitt med 0.013 for hvert år man blir eldre. Begge variablene har en p-verdi på 0.000 og er dermed signifikante. Ingen av disse to variablene har noen veldig dramatisk effekt, først når man er 97 år kan man forvente å ha 1 poeng mer i tillit enn en 20-åring ($0.013 \cdot 77 = 1.001$).

Bostedskategoriene er ikke signifikante, som nevnt tidligere ble variabelen forsøkt kodet på flere ulike måter, men ingen ga signifikant resultat. For utdanning derimot gir alle kategoriene, utenom kortvideregående, en positiv og signifikant sammenheng med tillit, med grunnskole som referansekategori. P-verdien er 0.000 for langvideregående, høyereutdanning og forskernivå, og b-koeffisientene går gradvis oppover til forskernivå, som forventes å ha 1.081 poeng høyere tillit enn mennesker i grunnskolekategorien. R-square er på 0.055, modellen kan altså antas å forklare 5.5 % av variasjonen i tillit i befolkningen.

4.2 Modell 2: Lineær regresjonsanalyse med subøkonomi

Variabel	B-koeffisient	P-verdi	Konfidensintervall	
Norsk (ref.kategori)	0			
Norskforelder	0.400	0.767	-0.225	0.305
Innvandrer	-0.248	0.020	-0.457	-0.039
Mann	-0.291	0.000	-0.405	-0.177
Alder_1	0.009	0.000	0.005	0.012
Småby (ref.kategori)				
By	0.032	0.702	-0.132	0.196
Storby	0.054	0.419	-0.076	0.183
Subøkonomi	0.324	0.000	0.272	0.376
Grunnskole (ref.kategori)	0			
Kortvideregående	-0.024	0.839	-0.255	0.207
Langvideregående	0.257	0.004	0.082	0.433
Høyereutdanning	0.685	0.000	0.523	0.847
Forskernivå	0.843	0.001	0.341	1.346
Konstantledd	5.151		4.852	5.450
R-square	0.0864			

Modell 2: Lineær regresjonsanalyse med subøkonomi

I modell 2 er subøkonomi lagt til i regresjonsanalysen. Norskforelder er fortsatt ikke signifikant, mens innvandrer sin p-verdi har forandret seg til 0.020. Dette er fortsatt signifikant, men samtidig er b-koeffisienten halvert, til -0.248. Modellen anslår altså at å være innvandrer kun har halvparten så stor påvirkning på tillit som modell 1 anslår.

Subøkonomi har en signifikant og positiv sammenheng med tillit. B-koeffisienten er på 0.324, siden kategorien har seks alternativer kan man forvente at de med den beste oppfattelsen av egen økonomi har 1.62 poeng høyere tillit enn de med den dårligste oppfatning av egen økonomi. Som følge av denne positive sammenhengen er konstantleddet langt lavere, 5.151, enn i modell 1, da en som har null på alle variabler vil ha den dårligste oppfatningen av egen økonomi.

Mann og alder har fortsatt en p-verdi på 0.000, mann har noe større b-koeffisient i denne modellen, mens alder har noe mindre. Bostedskategoriene er fortsatt ikke signifikante. I utdanningsvariablene er fortsatt de samme variablene signifikante, men med noe lavere b-koeffisient for alle. Dette er å forvente, da utdanning og inntekt henger sammen.

R-square er på 0.0864, forklaringskraften til modellen har altså økt med over 3 prosentpoeng fra modell 1. Dermed blir denne modellen utgangspunkt for diskusjonen, med vekt på hvorfor innvandrere får mindre effekt på tilliten når man legger til subøkonomi.

5. Diskusjon

Min hovedhypotese, som blir utgangspunkt for diskusjonsdelen, er som følger; *«Etnisk norske mennesker med norskfødte foreldre stoler mer på andre enn personer med innvandrerbakgrunn»*. I tillegg hadde jeg en underhypotese; *«Tilliten til andre følger stegvis utfra hvilken innvandrerkategori man er i.»* Poenget med underhypotesen var å se om det finnes en trinnvis sammenheng mellom innvandrerkategori og tillit, der det å ha en norsk forelder ga større tillit som følge av en større tilknytning til det norske samfunn. Siden norskforelder ikke er signifikant i noen av modellene vil fokuset i analysen ligge på hovedhypotesen. Manglende signifikans for norskforeldervariabelen kan komme som resultat av et lite utvalg i gruppen, men dette blir bare spekulasjoner uten et større utvalg. Med et større utvalg kunne man ha undersøkt denne hypotesen grundigere.

I analysen viser modellene at alder, kjønn, innvandrerstatus, utdanning og subjektiv økonomi påvirker tillit. Gjennom teorien presentert i teorikapitlet vil jeg forsøke å svare på om innvandrerstatus påvirker tillit og hvordan vi kan forklare svaret. Et sentralt poeng her er om det er innvandrerstatus i seg selv som påvirker tillit, eller om det er andre faktorer som typisk følger med det å ha innvandrerstatus.

Diskusjonen vil inneholde underkapitler, dette er for å sortere de viktige funnene. Temaer som inntekt og kultur vil være sentrale i på tvers av flere av funnene, allikevel ser jeg det som hensiktsmessig å kategorisere i mange funn, for å gjøre diskusjonen oversiktlig.

Sztompka gir innsikt i når og hvordan vi bruker tillit. Tillit blir relevant i situasjoner der vi ikke har fullstendig kontroll over utfallet av en situasjon. I en verden med mange vilkårligheter er tillit en sentral prosess, som består av de to komponentene tro og forpliktelse. Spørsmålet bak variabelen tillit er stilt på en generell måte: «Vil du stort sett si at folk flest er til å stole på, eller at en ikke kan være for forsiktig når en har med andre å gjøre? Oppgi svaret på en skala fra 0-10, der 0 betyr at en ikke kan være for forsiktig, mens 10 betyr at folk flest er til å stole på.» Spørsmålet retter seg altså inn mot situasjoner der man ikke har fullstendig kontroll, og måler i hvor stor grad man er villig til å tro og forplikte seg når man har begrenset med kunnskap om et annet menneskes atferd.

5.1 Kulturelle forklaringer

Sztompka peker på flere faktorer som kan spille inn på hvor tillitsfulle vi er. Tillitskultur er en faktor, der ulike kulturer kan ha ulike tradisjoner og normer for hvor tillitsfulle man er og hvem som gis tillit. En mulig forklaring på at innvandrere har lavere tillit kan være at de kommer fra land som generelt har mindre tillit til andre. Mange innvandrere kommer fra turbulente land, spesielt når det gjelder flyktninger, Sztompka argumenterer for at et lands tillit er et resultat av landets historie. Innbyggerne har kanskje i mindre grad mulighet til å være pålitelig, på grunn av mindre ressurser og at de har nok med å ta vare på seg selv. Gjennom Beck kan vi også se at mange av disse landene er mer utsatt for risiko, gjennom for eksempel terrorisme og klimakriser. Samtidig kan man argumentere for at denne typen livssituasjoner gjør det nødvendig å samarbeide og kan dermed føre til høyere tillit. Uansett; hvis innvandrere tar med seg tillitskulturen fra sitt opprinnelsesland kan det skade tilliten i Norge, om tillitskulturen er svakere i opprinnelseslandet. Denne typen tillit kan også være partikulær, som at de som kommer fra land med mye korrupsjon ikke har tillit til politikerne når de kommer til Norge. Her er det viktig påpeke at innvandrene er en veldig heterogen gruppe, som kommer fra mange forskjellige kulturer. Men snittet av disse kulturene kan være mindre tillitsfulle enn den norske kulturen for tillit.

5.2 Tillit som personligstrekk

Det er som regel en grunn til at innvandrere forlater sitt land, om de er arbeidsinnvandrere, flyktninger eller andre typer innvandrere. Mange kan ha vært utsatt for krigssituasjoner, forfølgelse, politiske overgrep eller økonomiske vanskeligheter. Sztompka beskriver hvordan tillitsfullhet kan være et personlighetstrekk, der mennesker som er oppvokst i trygge og gode omgivelser kan bli fundamentalt mer tillitsfulle. Dette kan forsterkes gjennom at tillit ikke blir brutt. Altså kan mennesker med mindre sikre og trygge oppvekstvilkår kunne bli grunnleggende mindre tillitsfulle. Man kan anta at dette i snitt vil gjelde respondentene i innvandrergruppen i høyere grad enn de etnisk norske med norske foreldre. Dette er noe som kan undersøkes nærmere, tidligere forskning (Saltkjel & Malmberg-Heimonen 2014) viser at de med problemer i oppveksten har mindre tillit i Norge. Samtidig kan man anta at de som senere i livet har lavere inntekt enn snittet også er overrepresentert blant de med mindre trygge oppvekstvilkår. Altså er det ikke nødvendigvis innvandrersstatus som avgjør for innvandrere, det kan være deres lavere inntekt.

5.3 Restriksjoner: vanskeligheter med å bli en del av det norske samfunn

Sztompka nevner rykte, opptreden og utseende som tre sentrale kriterier for hvorvidt vi gir noen tillit. Her vil jeg trekke frem utseende og sosiale markører. Som Sztompka nevner kan utseende påvirke om vi får tillit. Goffman kan brukes til å belyse dette tydeligere gjennom statussymboler. Statussymboler brukes for å skape solidaritet med samme klasse eller gruppe. Hvis man regner nordmenn, de som er etnisk norske, for å være en gruppe, med tilhørende statussymboler, ser man at innvandrere kan ha vanskelig for å komme inn i gruppen. Statussymboler kan være skjult for de, innvandrere er ofte sosialisert i et annet land. Egenskaper som dialekt og gester kan være vanskelig å lære seg, også fordi det er vanskelig å skille delene fra helheten i hva som gjør at en person har en viss status. Muligheten til å ta i bruk visse symboler, som knyttet til fritidsaktiviteter, kan være begrenset, vi vet at innvandrere har lavere inntekt i snitt. Samtidig kan innvandrergupper, som for eksempel de med samme religion, etnisitet eller lignende, ha egne statussymboler. Dette kan bygge solidaritet mellom hverandre, og skaper avstand fra resten av befolkningen. Her kan nordmenn ha like vanskelig for å få innpass. Disse mekanismene kan skade den generelle tilliten for innvandrere, siden majoriteten av befolkningen er etnisk norske.

5.4 Ulik klassetilhørighet

På samme måte som man kan kategorisere status i kategoriene nordmenn og innvandrere, kan man kategorisere i klasser, innvandrere har lavere inntekt og færre tar høyere utdanning i dag, vi kan anta at de er overrepresentert i lavere klasser. Manglende tilgang til middelklassen, som OECD definerer som de med mellom 75-200 % av medianinntekt, kan skape fiendtlighet og dermed mindre tillit. Dette fordi man har egne statussymboler for sin klasse, og distanserer seg fra den øvrige befolkningen. Med OECDs definisjon blir middelklassen Norges største klasse, med 71 % av innbyggerne (Norge og OECD/UNESCO 2019). Akkurat hvor man trekker linjene mellom klassene og hvor mange klasser man definerer er ikke avgjørende, poenget er at innvandrere uansett vil være overrepresentert i lavere klasser.

5.5 Ulik grad av risiko i livet

Sztompka viser at hver gang vi gir noen tillit, følger det en risiko. Vi gjør en risikovurdering før vi gir noen vår tillit. Becks risikosamfunn brukes for å se hvordan risiko fordeler seg ujevnt i samfunnet, i tillegg er risiko i dag i større grad menneskeskapt, og er i mindre grad kontrollerbart. Risikoen akkumulerer seg hos de laveste klassene, med lavest utdanning og lavest inntekt. Som regresjonen viser har de med lavere utdanning og høyere subjektiv fattigdomsfølelse mindre tillit. Med mindre kontroll over risiko som rammer en selv, samtidig som risiko fortsatt er menneskeskapt, kan man se en sammenheng mellom risikosamfunnet og tillit. Når risikoen jevnt over er større for de i de laveste klassene vil de oftere i sine risikovurderinger velge bort tillit. Dette er en måte å forklare hvorfor lavere utdannede og de med større fattigdomsfølelse har lavere tillit. Samtidig kan subøkonomi knyttes til innvandrerkategoriene, vi vet at innvandrere har lavere inntekt enn resten av befolkningen i snitt. Slik kan risikosamfunnet brukes til å forklare hvordan innvandreres tillit skades indirekte, ved at de tilhører lavere klasser ved å ha mindre inntekt. Høyere utdannede har i større grad tilgang til kunnskap som gjør at de kan unngå risiko, innvandrere fordeler seg her ulikt fra resten av befolkningen, de er underrepresentert blant de under høyere utdanning.

5.6 Vanskeligheter med å knytte seg til sivilsamfunnet

Putnam viser hvordan sivilsamfunnet kan være en inngangsport til å forstå grad av tillit. Ved å se på hvilke grupper som deltar mest i sivilsamfunnet kan man se en sammenheng med tillit. Selv om Norge ikke viser noen tegn på kollektiv svekkelse, ser vi at de med høyere utdanning og de med høyest inntekt er mer med i frivillige organisasjoner. Igjen kan vi knytte

innvandrersstatus sammen med lavere inntektsgrupper, og i en viss grad lavere utdanningsgrupper, og se at manglende deltakelse i frivillige organisasjoner kan føre til dårligere sosial kapital og tillit for innvandrere. Ved å undersøke innvandrers deltakelse i organisasjoner kan man undersøke om dette skader tilliten.

Det er ikke kun lavere inntekt som gjør at vi kan anta at innvandrere er mindre aktive i sivilsamfunnet. Sivilsamfunnet handler ikke kun om frivillig deltakelse, forutsetningene for å sosialisere med andre i nabolaget kan være minket i dagens samfunn. Dette kan ha skjedd gjennom forandringer i lokal demografi, som for eksempel større butikker, og utvikling i teknologi. For innvandrere som kommer til landet kan det være vanskelig å bli kjent med nordmenn, fordi de sosiale arenaene er forandret, kommunikasjon skjer i større grad ved hjelp av teknologi. Det er muligens færre inngangsporter til sivilsamfunnet, for de som er nye i landet og ikke har et etablert nettverk.

5.7 Ujevnheter i alder og kjønn

Det å være mann har en negativ sammenheng på tillit. Her er det viktig å påpeke at andelen menn i innvandrerguppen (52.5 %) var noe høyere enn i norsk-kategorien (51.2 %). Altså kan en del av forklaringen på at innvandrere har lavere tillit være at det er flere menn i denne kategorien. Også tidligere forskning viser at menn har lavere tillit enn kvinner (Saltkjel & Malmberg-Heimonen 2014: 129). Hvis det er slik at menn er overrepresentert blant innvandrere i landet vil dette være en forklaringsfaktor på hvorfor innvandrere har lavere tillit. Et annet poeng er at tillit i analysen øker med alderen, samtidig som innvandrere er yngre enn resten av befolkningen. Dette kan også være en forklaring på at innvandrere har lavere tillit, de er yngre.

5.8 Svakheter ved analysen

På slutten av diskusjonen vil jeg gå gjennom noen svakheter ved analysen. Variablene mellommenneskelig tillit og subøkonomi åpner begge for tolkning, spesielt subøkonomi. Inntekt, som er sentralt i diskusjonsdelen, er ikke det samme som subøkonomi. Men man kan anta at subjektiv oppfattelse av egen økonomi og faktisk inntekt korrelerer sterkt. Dette spørsmålet kan oppfattes forskjellig av innvandrere og etnisk norske, her er det mulig at innvandrere vurderer egen økonomi mer positivt eller negativt. Analysen ville blitt styrket hvis man hadde tilgang til respondentenes inntekt. Spørsmålet om tillit er også åpent for tolking, hvordan vi tolker skalaer kan være vidt forskjellig. 5 kan for eksempel representere helt forskjellige tillitsnivå for to personer. Innvandrere kan her ha en tilbøyelighet til å tolke skalaen

mer eller mindre positivt enn resten av befolkningen. Her kan det nevnes at Gereke, Schaub og Baldassarri gjennom handlingseksperiment også fant lavere tillit hos innvandrere i Tyskland, her var ikke tolkning involvert. Men forsøket viste også at det var ingen tillitsforskjell etter å ha kontrollert for inntekt og husholdningsfattigdom.

6. Konklusjon

Hovedhypotesen virker å kunne beholdes, analysen viser at etnisk norske har mer tillit enn innvandrere i Norge. Men man kan ikke slå fast at det er det å være innvandrer i seg selv som gjør dette, for innvandrere i Norge i dag er ikke en gruppe som er fullstendig like og likestilt etniske nordmenn med norske foreldre. Diskusjonen peker på flere mulige forklaringer på hvorfor innvandrere har lavere tillit. Gjennom Sztompka ser vi hvordan tillit kan være kulturelt betinget; innvandrere kommer fra andre kulturer, som kanskje er mindre tillitsfulle i snitt. Dette er noe som bør undersøkes videre. En mulig antagelse er at Norge har høyere tillit i snitt enn landene vi tar imot innvandrere fra, siden landet er et stabilt, fredelig demokrati med mindre risiko. Gjennom lignende mekanismer kan også landene vi mottar innvandrere fra fostre mindre tillitsfulle individer, fordi tillit styrkes gjennom trygg og god sosialisering i oppveksten. Ved å anta mindre stabile oppvekstmiljø i opprinnelseslandene til innvandrerne kan vi se hvordan det å være mindre tillitsfull blir et personlighetstrekk hos flere innvandrere.

Det er også flere koblinger i teorien mellom lavere utdanning og inntekt, og lavere tillit. Analysen viser også disse mekanismene. Vi vet at lavere inntekt er knyttet til det å være innvandrer. Gereke, Schaub og Baldassarri fant ingen lavere tillit hos innvandrere i Tyskland etter å ha kontrollert for inntekt, som understreker sammenhengen mellom inntekt, innvandring og tillit. Ved utdanning er det vanskeligere å dra noen klare konklusjoner, siden bildet er nyansert for innvandrere i Norge. Beck viser hvordan mer risiko akkumulerer seg på de laveste klassene, og dette kan føre til mindre tillit. Mindre tilknytning til sivilsamfunnet kan gjøre det samme, tall viser at dette gjelder de lavere utdannede og de med lavere inntekt. Her vil jeg spesielt legge vekt på sammenhengen mellom inntekt og innvandrere som viktig, siden b-koeffisienten til innvandrer halveres etter subøkonomi legges til. Goffman belyser også hvordan klasse og kulturell bakgrunn kan påvirke tillit og solidaritet mellom grupper, gjennom restriksjonsmekanismer på statussymboler.

Selv med subøkonomi inkludert i modellen ser man fortsatt en negativ sammenheng mellom tillit og det å være innvandrer. Som teorien viser er inntekt og utdanning viktige forklaringsfaktorer for tillit, der inntekt særlig er en forklaringsfaktor for hvorfor innvandrere

har mindre tillit. Men det virker ikke som disse faktorene er tilstrekkelige til å forklare innvandreres lavere tillit. Diskusjonen peker på faktorer ved samfunnet og kulturen i opprinnelseslandene som mulige forklaringer på tillitsforskjellen utdanning og inntekt ikke kan forklare. Her kan jeg foreslå å sammenligne tall for tillit i landene innvandrerne kommer fra med de norske tallene, for å teste ut en eventuell kulturell forskjell. Å ha hatt med en uavhengig variabel for oppvekstvilkår kunne også forsterket analysen, slik kunne man ha sett om det er noen forskjeller mellom innvandrere og etniske nordmenn med vanskelige oppvekstvilkår.

Forklaringene bak at innvandrere har lavere tillit er mange og sammensatte, men uansett så er realiteten at innvandrere har lavere tillit. Det er verdt å nevne at denne tillitsforskjellen ikke er veldig dramatisk, men like fullt er det interessant å undersøke hvilke konsekvenser dette har, hvordan kan manglende tillit påvirke innvandrere. Sztompka peker på tillit som en avgjørende ressurs, som forenkler livet i møte med hverdagens mange vilkårligheter. Utover dette kan jeg foreløpig bare spekulere, men det er vanskelig å se for seg noen store, positive konsekvenser av å ha en lavere tillit.

7. Bibliografi

Aamodt, I. (2018, 27. november). Hvorfor er det vanskeligere for innvandrere å komme seg i jobb? Hentet fra <https://www.ssb.no/arbeid-og-lonn/artikler-og-publikasjoner/hvorfor-er-det-vanskeligere-for-innvandrere-a-komme-i-jobb>

Beck, U. (1992). *Risk Society – Towards a New Modernity*. Thousand Oaks, CA: SAGE Publications, Inc. Oversatt av Mark Ritter.

Beck, U. (2005). Risk Society. I George Ritzer (Red.), *Encyclopedia of Social Theory* (s. 648-650). Thousand Oaks, CA: SAGE Publications, Inc.

Fladmoe, A., Sivesind, K. H. & Arnesen, D. (2018). *Oppdaterte tall om frivillig innsats i Norge, 1998-2017* (Senter for forskning på sivilsamfunn og frivillig sektor, rapport 2018:2). Hentet fra <https://samfunnsforskning.brage.unit.no/samfunnsforskning-xmlui/bitstream/handle/11250/2557786/Oppdaterte%2btall%2bom%2bfrivillig%2binnsats.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

Folkestad, B. & Mjelde, H. M. (2016). *Varierer aktivt organisasjonsmedlemskap etter , kommunale kjennetegn?* (Senter for forskning på sivilsamfunn og frivillig sektor, rapport 2016:1). Hentet fra https://samfunnsforskning.brage.unit.no/samfunnsforskning-xmlui/bitstream/handle/11250/2445373/Rapport_01_2016_netutgave.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Gereke, J., Schaub, M., Baldassarri, D., (2018). Ethnic diversity, poverty and social trust in Germany: Evidence from a behavioral measure of trust. *PLoS ONE*, 13(7), s.1-15 <https://journals.plos.org/plosone/article/file?id=10.1371/journal.pone.0199834&type=printable>

Goffman, E. (1951). "Symbols of Class Status". *The British Journal of Sociology*, 2(4), s.294-304. Hentet fra https://www.jstor.org/stable/588083?seq=1#metadata_info_tab_contents

Gotham, K. F. (2015). Civil Society. I George Ritzer (Red.), *Encyclopedia of Social Theory* (s. 648-650). Thousand Oaks, CA: SAGE Publications, Inc.

Integrerings- og mangfolddirektoratet (2018, 28. juni). Innvandring og integrering i norske medier 2017. Hentet fra <https://www.imdi.no/om-imdi/rapporter/2018/innvandring-og-integrering-i-norske-medier-2017/>

Integrerings- og mangfoldsdirektoratet (2019, 6. februar) Innvandrerbefolkningen i Norge. Hentet fra <https://www.imdi.no/om-integrering-i-norge/innvandrere-og-integrering/innvandrerbefolkningen-i-norge/>

Montgomery, D. C., Peck, E. A. & Vining, G. G. (2012). *Introduction to linear regression analysis*. Hoboken, NJ: John Wiley & Sons, Inc. Hentet fra <https://ebookcentral.proquest.com>

Norge og OECD/UNESCO (2019, 6.mai). Middelklassen under press. Hentet fra <https://www.norway.no/no/missions/oecd-unesco/norge-oecd-unesco/nyheter-arr/nyheter/middelklassen-under-press/>

Putnam, R. (1995). Bowling Alone: America's Declining Social Capital. *Journal of Democracy*, 6(1), s. 65-78. Hentet fra <http://archive.realtor.org/sites/default/files/BowlingAlone.pdf>

- Ringdal, K. (2013). *Enhet og Mangfold* (3. utg.). Bergen: Vigmostad & Bjørke AS.
- Saltkjel, T. & Malmberg-Heimonen, I. (2014). Social inequalities, social trust and civic participation—the case of Norway. *European Journal of Social Work*, 17(1), 118-134. Hentet fra <https://www.tandfonline.com/doi/pdf/10.1080/13691457.2013.789004?needAccess=true>
- Statistisk Sentralbyrå (2017). Lavere lønn blant innvandrere. Hentet fra <https://www.ssb.no/arbeid-og-lonn/artikler-og-publikasjoner/lavere-lonn-blant-innvandrere>
- Statistisk Sentralbyrå (2017). Hvordan går det med innvandrere og deres barn i skolen? Hentet fra <https://www.ssb.no/utdanning/artikler-og-publikasjoner/hvordan-gar-det-med-innvandrere-og-deres-barn-i-skolen>
- Statistisk Sentralbyrå (2018). Her er økningen i høyere utdanning størst. Hentet fra <https://www.ssb.no/utdanning/artikler-og-publikasjoner/her-er-okningen-i-hoyere-utdanning-storst>
- Statistisk Sentralbyrå (2018). Levekårsundersøkelsen EU-SILC 2017. Hentet fra <http://nsddata.nsd.uib.no/webview/pdf?mode=ddiToPDF&executepdf=true&study=http://nsd.data.nsd.uib.no/obj/fStudy/NSD2542>
- Statistisk Sentralbyrå (2019). Innvandrere har mindre tillit til sine medmennesker. Hentet fra <https://www.ssb.no/befolkning/artikler-og-publikasjoner/innvandrere-har-mindre-tillit-til-sine-medmennesker>
- Sztompka, P., (1999). *Trust: a sociological theory*. Cambridge: Cambridge University Press.

8.0 Appendix

Deskriptiv statistikk

Variabel	N	Gjennomsnitt	Standardavvik	Min	Max
Soskap1	6112	7.303	1.966	0	10
Norsk	6046	0.874	0.332	0	1
norskforelder	6046	0.041	0.199	0	1
innvandrere	6046	0.085	0.278	0	1
Alder_1	6179	48.523	18.526	16	97
Alder2	6179	2697.623	1850.208	256	9409
Mann	6179	0.512	0.500	0	1
Grunnskole	6084	0.198	0.399	0	1
Kortvideregående	6084	0.120	0.326	0	1
Langvideregående	6084	0.283	0.451	0	1
Høyereutdanning	6084	0.388	0.487	0	1
Forskernivå	6084	0.011	0.103	0	1
Subøkonomi	6069	4.660	1.1340	1	6
Småsted	2715	0.199	0.400	0	1
Litenby	2715	0.501	0.500	0	1
By	2715	0.300	0.458	0	1

